

SOLÀ, Joan (ed.) (1999): *L'obra de Joan Coromines*. Cicle d'estudi i homenatge. Amb la col·laboració de Narcís Garolera, Ernest Rusinés, Antoni Tobella. Sabadell: Fundació Caixa de Sabadell, 313 p.

Joan Coromines, si no m'erro, ha estat l'únic dels més grans romanistes dels nostres temps a qui no ha estat mai oferta una miscel·lània d'estudis d'homenatge, tot i els seus llargs i fecunds noranta-dos anys de vida consagrats amb quasi absoluta exclusivitat a la lingüística. D'altres col·legues seus, n'han rebut més d'una, i amb menys anys. Ell, cap. Per què?

Alguns han pogut assegurar que és comprensible, perquè les miscel·lànies d'homenatge dedicades als savis investigadors solen ser promogudes i preparades pels seus col·legues i alumnes

41. P. ex. les *Actes del Congrés de Lingüística i Filologia Romànica* de Mallorca, Palma, 1982, I, p. 68-69.

42. Val a dir que no era corrent que es mengessin les safanòries. Encara recordo com el 1957 una dona de Castelló exclamà: «Pobre xiquet, safanòria!» en veure que una mare donava aquest aliment al seu filllet.

43. Sap greu que en un treball tan ben fet com aquest hagi de dissentir de les propostes etimològiques. Me n'ocupo en un article d'aquest mateix número d'*ER*.

44. Ultra la documentació mallorquina de *gerret* del *DCVB*, tenim *gerret* al *Llibre del Mostassaf d'Eivissa*, ed. A. Soberanas, Madrid, 1977, fol. XVr^o, ratlla 1; vegeu encara el capítol «De smaride pisce» d'Amatus Lusitanus, *In Dioscoridis de medica materia*, ed. d'Estrasburg, 1554, p. 189); tingueu en compte el que en diuen el *DEI* de Battisti-Alessio (s. v. *gèrro*) i el *FEW*, IV, p. 123.

agraïts i admirats pel seu mestratge. I Coromines potser no va saber atreure's el reconeixement espontani i afectuós dels seus col·legues a causa del seu caràcter. D'altres afirmen que alguns intents de preparar-li en els darrers anys alguna miscel·lània foren refusats i avortats pel mestre, que no encaixava de gust actes honorífics adreçats a la seva persona. Fins i tot sembla provat que el senzill volum laudatori que li van preparar l'Ajuntament de Pineda de Mar i Curial Edicions Catalanes en ocasió dels seus noranta anys li va desplaure.

Potser sí que Coromines era veritablement al·lèrgic a tota mena d'honor i homenatge. No val gaire la pena d'escatir-ho. El que no es pot discutir, però, és que la seva vida i la seva obra immensa de filòleg romanista, màximament apassionat per la seva llengua catalana, mereixia i mereix tota mena de reconeixement.

Pocs dies després de la mort de Joan Coromines, la Fundació Caixa de Sabadell, l'Ajuntament de Sabadell i la Universitat de Barcelona van demanar al professor Joan Solà la preparació d'algun homenatge a la memòria del gran filòleg desaparegut. Joan Solà va tenir el gran encert de preparar i organitzar un cicle de conferències sobre els diversos i variats aspectes en què s'ha manifestat tota l'obra científica de Coromines.

Els professors invitats a prendre part en aquest homenatge, més que oferir treballs d'investigació personal, com se sol fer en miscel·lànies per a ocasions semblants, havien d'aprofundir amb la més rigorosa objectivitat en tota l'obra de Coromines. Havien de procurar sintetitzar i donar a conèixer amb la concisió més rica les diverses aportacions que el gran mestre ha fet a la filologia romànica i sobretot catalana.

Les catorze conferències d'aquest cicle, més dos altres estudis que no es pogueren presentar al cicle, constitueixen aquest llibre, enriquit amb unes notes biogràfiques i una bibliografia exhaustives del gran filòleg.

Cal donar l'índex d'aquesta obra:

Paraules d'obertura. Presentació. Alberto Várvaro: *Joan Coromines y la lingüística románica*. – José Manuel Bleca y Gloria Clavería: *La lexicografía castellana, antes y después de Coromines*. Lluís Bonada: *Les idees literàries en l'obra de Joan Coromines*. Francisco Villar: *Joan Coromines y los substratos prerromanos de la península Ibérica*. Federico Corriente: *Las etimologías árabes en la obra de Joan Coromines*. Joan Soler: *Repercussió de l'obra de Joan Coromines en la llengua catalana actual*. Josep Moran: *La gramàtica històrica catalana en l'obra de Joan Coromines*. Carmen Barceló: *El mozárabe en la obra de Joan Coromines*. Alberto Bleca: *Joan Coromines, editor del Libro del buen amor*. Xavier Renedo: *Joan Coromines, editor de textos catalans i occitans*. Joan Veny: *Joan Coromines i la dialectologia catalana*. Ernest Rusinés: *Crítica internacional de l'obra de Joan Coromines*. Jürgen Untermann: *Joan Coromines y la onomástica de la Hispania antigua*. Joan Solà: *L'obra de Joan Coromines*. María Teresa Echenique: *La lengua vasca en la obra de Joan Coromines*. María do Carmo Henriques: *As fontes galego-portuguesas no Dicionário crítico etimológico castellano e hispánico*. Joan Pujadas i Marquès: *Notes biogràfiques de Joan Coromines*. Josep Ferrer i Costa: *Bibliografia de Joan Coromines*. Joan Ferrer: *Materials de Joan Coromines pendents d'edició, i propostes d'estudi*. José Antonio Pascual: *Joan Coromines. La dulce fuerza de su mirada*. Paraules de clausura. Notícia dels autors. Índex de noms de persona i de matèries.

El lector sabrà fer-se ben bé càrrec, amb els títols, del contingut i l'abast de cada estudi. Es faria massa llarg de fer-ne un resum crític de cada un. Però val la pena de fer-hi algunes remarques. Tots els estudis han estat elaborats amb gran competència per cada autor. I això no és cap tòpic fàcil i còmode, perquè les firmes soles ja es porten l'aval. Però, a més, tot i haver estat redactats amb un gran respecte i una sincera simpatia per l'homenatjat, no han plangut el rigor crític més objectiu en la valoració de la seva obra, sobretot la d'alguns àmbits de la seva dedicació, com són el del substrat preromà, les etimologies àrabs i els mossarabismes.

Una obra tan ingent i complexa com la de Joan Coromines difícilment pot ser abraçada i exposada amb gaire satisfactòria exhaustivitat. Sempre quedaran aspectes per a ser més aprofundits i més ben interpretats i valorats, com ja suggereix un dels treballs que complementen el recull de conferències que integren el llibre. Però el professor Joan Solà, ànima i coordinador d'aquest cicle d'estudi i homenatge, amb els col·laboradors que va saber triar-se, poden sentir-se ben orgullosos i satisfets d'haver assolit el que, ara per ara, podem considerar el millor, més complet, més crític vademècum sobre la figura i l'obra de Joan Coromines.

JORDI BRUGUERA

Barcelona